

Hoofdlijnen debat BZK

Position Paper IPO

Op 26 januari spreekt de Vaste Kamercommissie BZK met de minister van BZK. Vanuit de provincies geven wij u graag enkele punten mee voor dit debat.

Zorg voor lange termijn financiële zekerheid en bestuurlijke rust

De Raad voor het Openbaar Bestuur wijst in het advies 'Rust - Reinheid - Regelmaat' op het grote belang van voldoende beleidsruimte en uitvoeringskracht bij de decentrale overheden. Als uitgangspunt geldt wat de provincies betreft dat het Rijk de gemeenten en provincies in staat stelt hun wettelijke taken goed uit te voeren. Goede interbestuurlijke en financiële verhoudingen zijn de ruggengraat van kwalitatief goed openbaar bestuur in Nederland. De gedachte van één overheid, democratisch gelegitimeerde keuzes en in goede wisselwerking met inwoners, in de samenwerking en aanpak van de grote transities in de fysieke leefomgeving en de maatschappelijke opgaven is voorwaardelijk voor het succes van de transities. Als hoeder van het openbaar bestuur is deze taak in goede handen bij de minister van Binnenlandse Zaken. De provincies zijn gaarne bereid hierover goede wederkerige afspraken te maken. Deze goede verhoudingen zijn niet alleen nodig voor de transities in het land maar ook voor het tegengaan van de (verdere) verkokering van het rijk, en daarmee de toename van (sectorale) taken die decentraal worden belegd.

Rol in de Ruimte: provincies onontbeerlijk bij grote transities leefomgeving

De provincies pakken vervolgens de grote transities in de fysieke leefomgeving op. De "Rol in de Ruimte" van de twaalf provincies is gericht op de transities uit het coalitieakkoord: landelijk gebied, wonen en bereikbaarheid, klimaat en energie. In partnerschap met het rijk, en met het parlement. Om de transities in de fysieke leefomgeving (landelijk gebied, wonen/bereikbaarheid, klimaat) te realiseren hebben de provincies duidelijke afspraken nodig met het rijk. De samenhang tussen de transities in de fysieke leefomgeving vraagt om sterke partnerschappen, en om democratische legitimiteit van de te nemen stappen. De provincies denken graag mee, op basis van de eigen ervaringen in de praktijk, in een vernieuwende, sterke visie op democratische legitimiteit. De in het coalitie-akkoord opgenomen sectorale fondsen bemoeilijken het realiseren van de transities in de leefomgeving (wonen/bereikbaarheid, landelijk gebied, klimaat/energie) omdat die alleen kunnen slagen met een samenhangende integrale gebiedenaanpak. Decentrale overheden hebben flexibiliteit nodig bij het inzetten van de financiële middelen.

- Heb oog voor de (onwenselijke) sectorale rijksfinanciering voor integrale gebiedstransities.
- Benut provincies om keuzes op regionaal schaalniveau democratisch te legitimeren

Het Huis van Thorbecke staat

Het Huis van Thorbecke biedt een solide basis voor het maken van onderlinge afspraken qua aanpak, doelstellingen en uitvoering. Het realiseren van resultaten voor de samenleving en de leefomgeving is leidend. De "Aanbevelingen verbeteringen in bestuur en financiën medeoverheden" zoals aangeboden aan de Kamer in juni 2021 (35570-VII-104) waarin de wensen van het rijk en de decentrale overheden zijn neergelegd is wat betreft de provincies een mooi startpunt voor het versterken van de interbestuurlijke samenwerking, en al

hetgeen daar onderdeel vanuit maakt. Het kabinet geeft aan in het coalitie-akkoord waar nodig gebruik te zullen maken van de bevoegdheid om een aanwijzing te geven aan de medeoverheden.

- Ga uit van de kracht van het Huis van Thorbecke, en vraag de minister de gezamenlijke aanbevelingen ter verbetering van bestuur en financiën tot uitvoering te brengen
- Kan de minister opheldering geven over de bevoegdheid om een aanwijzing te geven, en hoe wil de minister daarmee omgaan?

Vernieuwing financiële verhoudingen

De Raad van State stelt: De huidige normeringssystematiek zorgt voor onvoldoende stabiliteit, resulterend in een verslechtering van de interbestuurlijke samenwerking. Met een meerjarig budgettair kader wordt financiële zekerheid en bestuurlijke rust geboden voor de langere termijn.

De huidige financieringssysteem en de maatregelen uit het coalitieakkoord leiden tot grote onzekerheid over de financiële positie van provincies op langere termijn en op korte termijn tot een instabiele provinciale meerjarenbegrotingen. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en transitie in de fysieke omgeving, die tegelijk majeure investeringen en robuuste uitvoeringskracht van provincies vergen, is zekerheid verwerven over de structurele houdbaarheid van de financiële positie van provincies urgent en van groot belang. Een aflopend accres, een nieuwe financieringssysteem per 2025 waarbij de huidige belastinginkomsten per 2030 lijken te worden afgeschaft, en toenemende (noodzakelijke) investeringen vergroten deze zorg en onzekerheid.

- Deelt de minister de zorgen van de provincies omtrent de (middel)lange termijn houdbaarheid van de financiële positie van de provincies
- Kan de minister met de mede fondsbeheerder spoedig zorgen voor stabiliteit in meerjarenperspectief

Financiële positie gemeenten reden tot zorg

Vanuit onze toezichtsrol stellen de provincies vast dat gemeenten voor de komende jaren grote moeite hebben om een sluitende begroting op te stellen. De lasten voor Jeugdzorg zijn hier debet aan, waarbij de hogere lasten voor de Jeugdzorg de inspanningen voor bijvoorbeeld het fysieke domein verdringen. De financiering van de woningbouwimpuls en het volkhuysvestingsfonds via een uitneming uit het gemeentefonds zal tot negatieve effecten kunnen leiden in de transitie wonen/bereikbaarheid.

- Zorg voor een goede financiële basis voor de gemeenten

Vergoedingen Statenleden snel verhogen

De provincies hechten zeer aan een verhoging van de vergoeding van de Statenleden. De minister BZK had aan de Kamer per brief toegezegd dat helderheid over de vergoeding voor de zomer van 2022 gegeven wordt, en daartoe het advies gevraagd wordt aan het nieuw in te stellen adviescollege politieke ambtsdragers. Dit tijdspad is cruciaal in de aanloop naar de Statenverkiezingen 2023. Dit is tevens belangrijk binnen de welkome ingezette koers voor de versterking van decentrale politieke volksvertegenwoordigingen.

- Kan de minister bevestigen dat voor de zomer 2022 duidelijkheid wordt gegeven over de verhoging van de vergoeding voor Statenleden?

Laat de Regiodeals echt van de regio zijn

Innoveren en investeren gebeurt in de provincies en is cruciaal voor de grote transitie naar een groene, duurzame, digitale en inclusieve economie en daarmee voor de brede welvaart in ons land. De regiodeals hebben de afgelopen jaren mede een impuls kunnen geven aan initiatieven gericht op de verschillende aspecten van brede welvaart. De provincies hebben bij de vormgeving daarvan, en het zorgdragen dat de uitvoering ook daadwerkelijk kon gebeuren, een belangrijke rol vervuld. De gezamenlijke provincies vinden het dan ook een goede zaak dat dit instrument door het nieuwe kabinet is omarmd en ook de komende jaren kan worden ingezet. We pleiten er wel voor om lessen te trekken uit de ervaringen met de regiodeals tot nu toe en daarmee om het momentum te benutten om de regiodeals écht van de regio te laten zijn en ze als het ware 'om te keren'.

- Bezie met alle partijen wat de lessen zijn uit de regiodeals en neem deze mee in de volgende ronde